

Energidepartementet

Høringsnotat

Forslag til endringer i forskrift om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m.
(innføring av effektgrense for konsesjonsplikt for solkraftverk)

26. JUNI 2024

1. Innledning

Energidepartementet foreslår endringer i konsesjonspliktbestemmelsen i energilovforskriften § 3-1 for så vidt gjelder solkraftverk.

Etter energiloven § 3-1 kan anlegg for produksjon, omforming, overføring og fordeling av elektrisk energi ikke bygges, eies eller drives uten konsesjon. Konsesjonspliktige elektriske anlegg krever søknad om konsesjon til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Etter energiloven § 3-1 annet ledd kan departementet ved forskrift fastsette hvor høy spenning eller hvilken installert effekt et elektrisk anlegg skal ha for at konsesjonsplikten i § 3-1 første ledd skal gjelde. Departementet kan ved forskrift fastsette unntak fra konsesjonsplikt eller nærmere angitte begrensninger for konsesjonsfrie anlegg.

Nærmere regler om hvilke anlegg som er konsesjonspliktige etter lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) er fastsatt i forskrift om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 3-1. Det er i dag ingen egen bestemmelse for når konsesjonsplikt inntreffer for solkraftanlegg, slik som det er for vindkraftanlegg. Departementet foreslår å innføre en effektbasert konsesjonspliktgrense for solkraftanlegg på 5 MW.

Departementet har i høringsnotatet tatt utgangspunkt i et forslag om en konsesjonspliktgrense for solkraft på 5 MW. Departementet er imidlertid kjent med at flere bransjeaktører har gitt uttrykk for at en konsesjonspliktgrense for solkraft bør ligge opp mot 10 MW. Departementet ber derfor høringspartene også vurdere en grense på konsesjonsplikt på inntil 10 MW.

2. Høringsforslagets bakgrunn

Energilovforskriften § 3-1 regulerer hvilke elektriske anlegg som krever konsesjon etter energiloven. Etter § 3-1 første ledd er alle anlegg med spenning på over 1000 Volt (V) vekselstrøm/1500 V likestrøm konsesjonspliktige. I § 3-1 annet ledd er det fastsatt et unntak fra konsesjonsplikten for vindkraftanlegg. Unntaket gjelder vindkraftanlegg med en installert effekt inntil 1 MW, men ikke for anlegg bestående av mer enn fem turbiner. En lignende bestemmelse finnes ikke for solkraftanlegg. Den spenningsbaserte konsesjonspliktgrensen i § 3-1 første ledd er i større grad tilpasset nettanlegg enn produksjonsanlegg. Et anleggs spenning sier lite om størrelsen og virkningene av et produksjonsanlegg, herunder solkraftanlegg.

Hva som er store virkninger er relativt, og vil kunne avhenge av prosjektets størrelse i effekt, utstrekning og foreslåtte plassering. Det er i de aller fleste tilfeller en klar sammenheng mellom selve størrelsen på solkraftverket, og dermed arealbehovet, og virkningene for allmenne og private interesser. Den installerte effekten som solkraftanlegget kan levere, gir et bedre anslag på størrelsen til anlegget enn spenningen i anlegget. En konsesjonspliktgrense basert på effekt vil kunne bidra til større grad av likebehandling av anlegg med lignende virkninger på allmenne og private interesser.

NVE ga i brev av 14. april 2023 en anbefaling til departementet om å fastsette en nedre effektgrense for konsesjonsplikt for solkraftanlegg på 1 MWp. Departementet ba i brev av 10. juli 2023 NVE om å vurdere om en ev. effektgrense for konsesjonsplikt for solkraft burde settes høyere enn en 1 MWp.

NVE anbefalte i brev av 5. februar 2024 å innføre en effektgrense for konsesjonsplikt for solkraftverk på 5 MW. NVE anbefaler nå å fastsette effektgrensen i MW, ikke MWp siden konsesjonsplikten i størst mulig grad bør knytte seg til virkninger for kraftsystemet. MW beskriver i denne sammenheng den maksimale effekten ut av vekselretteren i anlegget, mens MWp sier mer om solcellepanelenes teoretiske maksimale effekt. MW er mer presist ettersom det vil være målet på den faktiske strømmen anlegget kan levere ut på kraftnett. Etter NVEs erfaring overstiger ikke forholdet mellom MW og MWp 1:1,5. Det innebærer at en konsesjonsgrense på 5 MW vil unnta anlegg på opptil om lag 7,5 MWp fra konsesjonsplikt, mens en grense på 10 MW vil tilsvare om lag 15 MWp.

Virkningene av et solkraftverk utover virkningene på kraftsystemet, vil stort sett være de lokale virkningene av arealinngrepet. NVE viser til at spørsmål om arealbruk som regel blir håndtert av kommunenes plan- og reguleringsarbeid. Arealbeslaget av anlegg som ikke vil trenge konsesjon ved en grense på 5 MW, vil anslagsvis ligge på rundt 100 dekar og 10 MW 200 dekar. NVE påpeker at dette vil kunne være konfliktfylte saker, men at en samlet vurdering av virkningene av slike anlegg tilsier at det er bedre ressursbruk om NVE kan bruke saksbehandlingskapasitet på mer kompliserte og konfliktfylte saker.

NVE ble i samme oppdrag bedt om å vurdere innføring av en ordning som åpner for å unnta mindre konsesjonspliktige anlegg på industri- og næringsarealer fra konsesjonsplikt. NVE viser i anbefalingen av 5. februar til sitt høringsinnspill til forslaget om innlemming av solkraftanlegg i forskrift om konsekvensutredninger. Der foreslo NVE en nedre grense for meldeplikt for solkraftanlegg på 15 MWp. Slike anlegg vil tilsvare en installert effekt på om lag 10 MW. NVE anser derfor anlegg under 10 MW som «mindre». Samtidig viser NVE til at det største takmonterte anlegget i dag vil være under den foreslåtte grensen på 5 MW. Departementet vil følge opp spørsmålet om en egen konsesjonspliktgrense for «grå arealer» som en egen sak.

3. Departementets forslag

Departementet foreslår et nytt tredje ledd i energilovforskriften § 3-1, som innebærer at solkraftverk på land ikke er konsesjonspliktig når den installerte effekten i anlegget er inntil 5 MW, alternativt 10 MW.

Departementet foreslår samtidig en mindre konsekvensjustering av ordlyden i energilovforskriften § 3-1 annet ledd.

Det foreslås samtidig en ny bestemmelse § 3-1 a i energilovforskriften om opplysnings- og rapporteringsplikt for eiere av anlegg som er konsesjonsfrie etter energilovforskriften § 3-1. Bakgrunnen for forslaget er at energi- og konsesjonsmyndighetene bør ha en samlet oversikt over energianlegg og kraftproduksjon, som også inkluderer sol- og vindkraftanlegg som ikke er konsesjonspliktige. Det gjelder en slik rapporteringsplikt for vindkraftverk som ikke er konsesjonspliktige, og det samme foreslås å gjelde for solkraft.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Ved innføring av effektbasert konsesjonspliktgrense på 5 MW, vil de viktigste økonomiske og administrative konsekvensene være at ansvaret for behandling av saker om utbygging av enkelte mindre solkraftanlegg, flyttes fra NVE til vertskommunen(e). Det vil også bety at disse sakene ikke behandles etter bestemmelsene i energiloven, men etter plan- og bygningsloven. NVE vil med dette få færre søknader om konsesjon til solkraftanlegg til behandling, og dermed også avlastning i sakskøen slik at de kan bruke mer ressurser på andre saker. Settes grensen til 10 MW øker omfanget av saker til kommunene og reduseres tilsvarende hos NVE. En effektbasert konsesjonspliktgrense, uavhengig av nivå, vil samtidig tydeliggjøre konsesjonsplikten for utbyggere. Effekt er i tillegg mer beskrivende for anlegget enn spenningen er, og derfor vil endringen også sikre en større grad av likebehandling av tiltak med lignende virkninger, noe som kan gi bedre saksbehandlingsprosesser hos NVE, men også med tanke på klagebehandling i departementet.

Forslag til forskrift om endringer i forskrift 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften)

I

§ 3-1 annet ledd første punktum skal lyde:

Vindkraftanlegg på land *er ikke konsesjonspliktig* når den installerte effekten i anlegget er inntil 1 MW.

§ 3-1 nytt tredje ledd skal lyde:

Solkraftanlegg på land er ikke konsesjonspliktig når den installerte effekten i anlegget er inntil 5 MW.

Nåværende § 3-1 tredje til femte ledd blir fjerde til sjette ledd.

Ny § 3-1 a skal lyde:

§ 3-1 a Opplysnings- og rapporteringsplikt

Eier av anlegg uten konsesjonsplikt skal rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat tidspunkt for når anlegget har fått endelig tillatelse etter plan- og bygningsloven.

Konsesjonær for konsesjonspliktige anlegg og eier av anlegg etter forskriften § 3-1 annet ledd og [nytt] tredje ledd skal oversende til Norges vassdrags- og energidirektorat opplysninger om:

- a. anleggets installerte effekt
- b. dato for anleggets idriftsettelse
- c. anleggets investerings-, drifts- og vedlikeholdskostnader
- d. digitale kartfiler og
- e. resultat fra eventuelle for- og etterundersøkelser.

II

Forskriften trer i kraft XXXX.